

4. Životní prostředí

Životní prostředí se stává prioritní otázkou v diskuzích o budoucím celosvětovém vývoji.

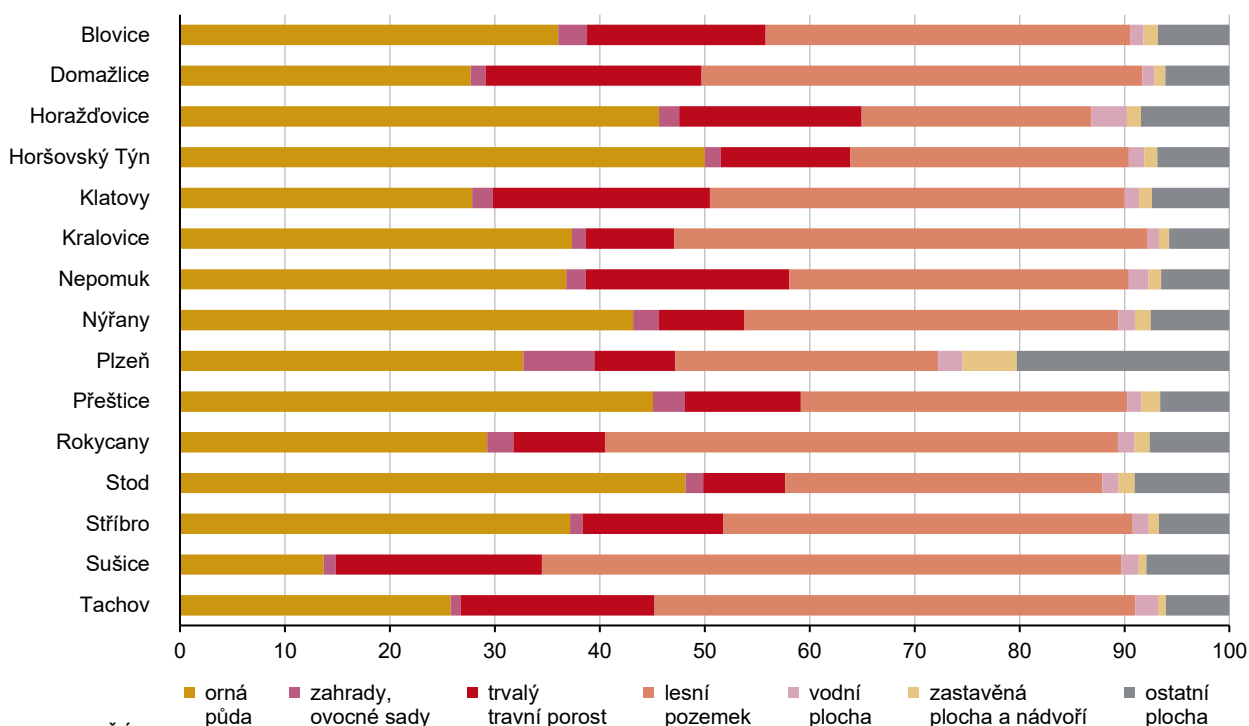
Téma **životního prostředí**, které je systémem složeným z přírodních, umělých a sociálních složek přímo, ale i nepřímo ovlivňujícím život nejen populace, je dnes prioritní a diskutovaným ve všech oblastech fungování moderního světa. Tím, že vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně člověka, je předpokladem a zároveň určujícím faktorem jeho dalšího vývoje. Mezi základní složky se řadí především ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Právě monitorování stavu, kvality a změn v rámci těchto oblastí se stává důležitým podkladem pro plánování a realizování budoucího udržitelného rozvoje společnosti, který zasahuje i do dalších oblastí, ať už ekonomických nebo sociálních a tím celý systém propojuje.

Půdní fond

Půda je základním výrobním prostředkem v zemědělství a v lesním hospodářství.

Půda je jednou ze zásadních složek životního prostoru člověka, živočichů a rostlin. Můžeme na ni pohlížet ze dvou úhlů pohledu, a to z hlediska ekonomického, kdy je základním výrobním prostředkem v zemědělství nebo lesním hospodářství, ale také ekologického, jehož funkcí je například v současné době často diskutovaná retenční schopnost vody v krajině. Je přímo ovlivňována geologickými, hydrogeologickými a klimatickými podmínkami, což určuje floru a faunu v dané lokalitě.

Graf 4.1 Struktura půdy podle správních obvodů ORP Plzeňského kraje k 31. 12. 2024

Přetrvává úbytek orné půdy zejména ve prospěch trvalých travních porostů.

Celková **výměra** Plzeňského kraje k 31. 12. 2024 činila 7 649 km², z toho je téměř polovina zemědělské (49,2 %) půdy, zbytek poté tvoří půda nezemědělská (50,8 %). Z celkové zemědělské půdy připadá největší část na půdu ornou 65,8 %, která ovšem stále vykazuje klesající tendence. Od roku 2019 poklesla výměra orné půdy o 3 835 ha, a to zejména ve prospěch trvalých travních porostů, jejichž rozloha se za stejné období zvýšila o 2,1 % (tj. o 2 302 ha). Nárůst zaznamenaly také plochy využívané jako zahrady, které v období let 2019–2024 vzrostly o 913 ha. Nejvyšší podíl orné půdy na celkové výměře mají v rámci kraje okresy ležící v blízkosti

krajského města s převážně zemědělským charakterem, a to Plzeň-jih (41,5 %) a Plzeň-sever (40,2 %). Svou dosaženou hodnotou podílu orné půdy na celkové výměře tak oba okresy přesahují republikový podíl (36,6 %). Ve všech okresech kraje poté došlo meziročně k poklesu orné půdy, a to nejvíce u okresu Tachov o 142 ha. Z analýzy půdního fondu podle jeho struktury je také zřejmý trvalý růst podílu zastavěných ploch, které tvoří 1,3 % celkové výměry kraje a nejvíce se na něm podílí rozšiřující se zástavba vlivem urbanizace v okrese Plzeň-město. Podíl zastavěného území v okrese Plzeň-město tvoří 5,2 % z celkové výměry okresu a meziročně se jeho plocha zvýšila o 7 ha.

Nejlesnatějším okresem Plzeňského kraje jsou Rokycany, kde lesy tvoří téměř polovinu území.

Kromě trvalých travních porostů se na podílu klesající orné půdy podílelo i zalesňování krajiny. Výměra pozemků určených k plnění funkcí lesa v regionu (v přepočtu k celkové výměře) dosáhla v roce 2024 hodnoty podílu 40,5 %, což je nad celorepublikovým průměrem (34,0 %). Tyto **lesní pozemky** se nacházejí především v horských a podhorských částech Šumavy a Českého lesa a dále na severovýchodě kraje v oblastech Brdy a Křivoklátska. Nejlesnatějšími okresy Plzeňského kraje jsou Rokycany (48,9 %), Tachov (43,7 %) a Klatovy (43,5 %). Z hlediska druhového složení převažují lesy jehličnaté, zejména smrkové a borovicové.

Koeficient ekologické stability je díky lesům nejvyšší na Klatovsku a Tachovsku.

Jedním z environmentálních indikátorů k posouzení míry udržitelnosti vývoje v oblasti životního prostředí je **koeficient ekologické stability**²⁴. Jedná se o ukazatel charakterizující krajinný typ z hlediska využití pozemků, v Plzeňském kraji má rostoucí tendenci a v roce 2024 dosáhl hodnoty 1,43. V meziokresním srovnání nejvyšších hodnot koeficientu ekologické stability dosáhly zejména okresy Klatovy (2,00) a Tachov (1,74) představující vyváženou krajinu, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami a je zde nejvyšší podíl lesnatých pozemků (Šumava a Český les). Relativně větší hodnoty byly zaznamenány i v okresech Rokycany (1,61) a Domažlice (1,43) také s vyšším zastoupením lesních ploch. Nejnižší hodnoty koeficientu ekologické stability (eliminujeme-li specifika okresu Plzeň-město) dosáhl okres Plzeň-jih (0,99), jedná se o území intenzivně využívané pro zemědělskou výrobu, kde je hodnota ukazatele ovlivněna relativně nízkým podílem lesních pozemků s vysokým podílem orné půdy.

Plzeňský kraj s hodnotou koeficientu ekologické stability 1,43 zaujímá páté nejvyšší místo v Česku.

Srovnáme-li hodnoty koeficientu ekologické stability v rámci Česka, k 31. 12. 2024 dosáhl optimálních, tzn. nejvyšších hodnot, kraj Liberecký (2,47) s nejvyšším podílem lesních pozemků (44,8 %) a mezi kraji s druhým nejnižším podílem orné půdy na celkové výměře (19,2 %). Po kraji Libereckém následuje kraj Karlovarský (2,19) s podobnou strukturou. Nejméně stabilní je podle dosažené hodnoty tohoto koeficientu Hl. město Praha (0,33) s nejvyšším podílem zastavěných a ostatních ploch. Následuje Středočeský kraj (0,68) s nejvyšším republikovým podílem orné půdy na celkové výměře (48,9 %). V porovnání s celou republikou (1,11) byl koeficient ekologické stability v Plzeňském kraji vyšší o 0,32.

Chráněná území

Národní parky a chráněné krajinné oblasti jsou zařazeny v kategorii velkoplošných ZCHÚ.

V naší republice jsou specifikovány dvě úrovně **zvláště chráněných území** (ZCHÚ), jsou to velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území. Národní parky a chráněné krajinné oblasti představují velkoplošná ZCHÚ. V kategorii maloplošných ZCHÚ jsou zařazeny národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní

²⁴ poměr ekologicky stabilních (lesy, trvale travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy) a nestabilních (orná půda, zastavěné a ostatní plochy) krajinnotvorných prvků na daném území

rezervace a přírodní památky, jsou to nejčastěji lokality s unikátní a charakteristickou biologickou rozmanitostí, geologickou stavbou nebo jedinečným krajinným rázem. I jejich množství poté svědčí o kvalitě přírodního bohatství konkrétních území a zároveň o snaze udržet nebo dokonce zlepšit jejich stav. Územní ochrana je dána v zákoně o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Se vstupem Česka do Evropské unie (EU) byla vymezena soustava chráněných území **Natura 2000**, tzv. ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Tato vymezení jsou charakterizována ve dvou právních předpisech EU na ochranu přírody, jedná se o směrnici o ochraně volně žijících ptáků a směrnici o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

V Plzeňském regionu se nachází třetí největší výměra zvláště chráněných území z chráněných území v Česku.

Na území Plzeňského kraje se k 31. 12. 2024 podle údajů **Agentury ochrany přírody a krajiny ČR** vyskytovalo celkem 202 chráněných území, v tom velká část Národního parku Šumava, 5 chráněných krajinných oblastí a 196 maloplošných chráněných území. K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Od tohoto data jsou rozlohy vypočítávány z obvodových hranic chráněných území. Dříve se využívala data z vyhlášek, kterými byla příslušná území stanovena. V Plzeňském regionu představuje chráněné území 17,5 % z celkové rozlohy kraje. V mezikrajském porovnání se v Plzeňském regionu s rozlohou 133,5 tis. ha zvláště chráněných území nachází třetí největší výměra z chráněných území v Česku. Nejrozsáhlejší plochu chráněných území zaujímá Jihočeský kraj (207,3 tis. ha) následovaný krajem Ústeckým (149,7 tis. ha). Naopak nejmenší plocha chráněných území je na území Prahy, jedná se o rozlohu 2,7 tis. ha.

Největší část přírodních rezervací lze nalézt na území okresů Klatovy a Tachov.

Národní park Šumava se rozkládá na území Plzeňského a Jihočeského kraje, z toho mírně nadpoloviční většina rozlohy národního parku se nachází v Plzeňském regionu, jedná se o 34,5 tis. ha. Národní park představuje více než čtvrtinový podíl rozlohy z chráněného území v kraji. Šumava patří mezi nejstarší pohoří střední Evropy. Rozmanitost její přírody je dána historií geologie a souvisejícími pochody, které po staletí formovaly výškovou členitost, podnební a půdní podmínky krajiny. Šumavskou krajinu reprezentují žulové masivy, svahové uloženiny, v hojně míře rašeliny, ojediněle se nachází sedimenty ledovcového původu. Morénové valy svědčí o působení horských ledovců, do horninového masivu Šumavy se doposud zařezávají vodní toky Vydra a Křemelná a vytváří tak kaňonovitá údolí. Majoritní část z celkové rozlohy chráněných území v regionu zastupují **chráněné krajinné oblasti** (CHKO) s podílem 72,6 %, do kterých patří část Šumavy, část Křivoklátska, část Slavkovského lesa, Český les a část Brd. Chráněná krajinná oblast Brdy je zatím nejmladší CHKO, která byla vyhlášena v roce 2015. Významnou část ze 196 **maloplošných chráněných území** tvoří přírodní památky a přírodní rezervace. Přírodní rezervace se vyskytují nejvíce v lokalitě okresů Klatovy (35) a Tachov (19), Rokycansko (19) a Tachovsko (18) jsou nejvíce turisticky atraktivní pro své přírodní památky. Plzeňský kraj zahrnuje 68 **evropsky významných lokalit** a také 2 **ptačí oblasti** (Šumava a Křivoklátsko).

Vodovody a kanalizace

Vzhledem ke změně zdroje dat nejsou údaje v časové řadě do roku 2023 srovnatelné s údaji od roku 2024.

Novým zdrojem dat o vodovodech a kanalizacích za rok 2024 je **administrativní zdroj dat** Ministerstva zemědělství. ČSÚ začíná tyto údaje počínaje rokem 2025 poprvé přebírat pro publikační účely a zároveň od roku 2025 ruší zpravodajskou povinnost provozovatelů a majitelů vodovodů a kanalizací vůči statistickému zjišťování VH8b-01. Kvůli metodickým rozdílům nejsou tyto údaje navzájem

srovnatelné, proto byla časová řada dat vycházející z tohoto statistického zjišťování rokem 2023 ukončena.

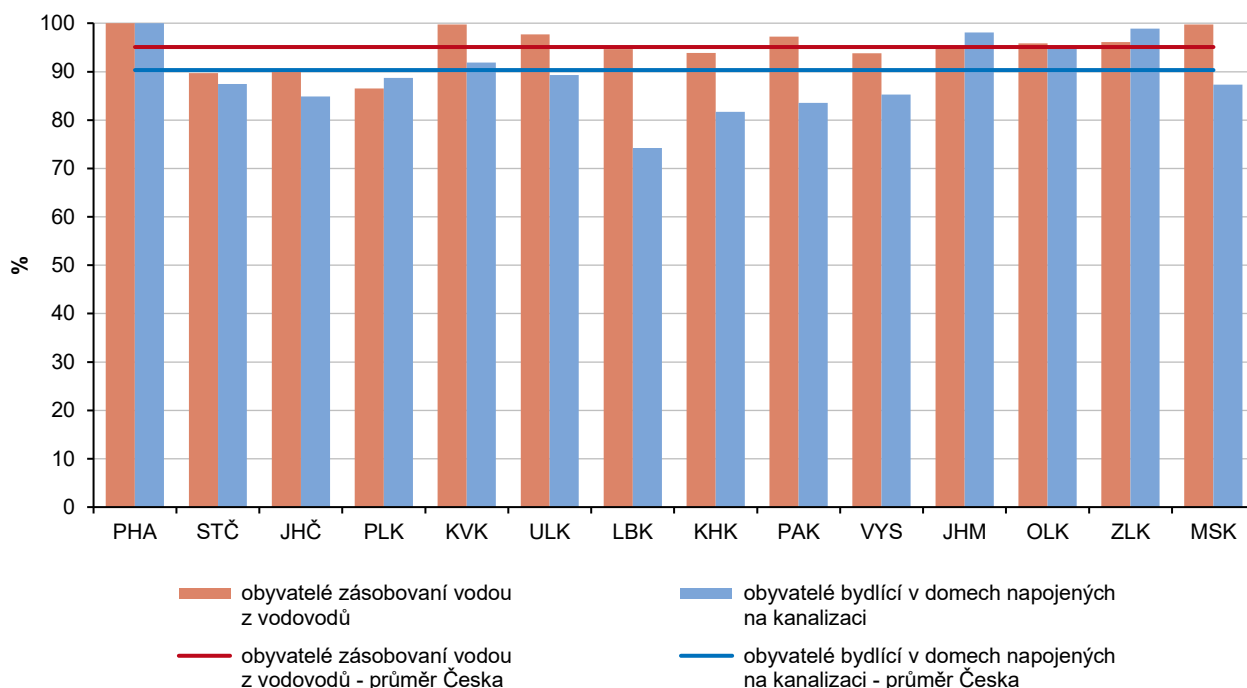
Technická vybavenost v obcích Plzeňského kraje je na dobré úrovni.

Úroveň technické vybavenosti v obcích Plzeňského kraje je relativně na dobré úrovni. V převážné části územních celků jsou obce vybaveny **veřejným vodovodem**. Délka vodovodní sítě v roce 2024 měřila 4 774 km. V roce 2024 se na vyrobené pitné fakturované vodě podílela voda pro domácnosti 64,7 % a fakturovaná voda pro ostatní odběratele tvořila 35,3 %. Vodní ztráty v potrubní síti, které jsou největší částí nefakturované vody, dosáhly hodnoty 4 527 tis. m³.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2024 zásobováno vodou z vodovodů 86,5 % obyvatel, což je nejnižší podíl mezi kraji.

V roce 2024 dosáhl **podíl obyvatel** v kraji **zásobovaných vodou z vodovodů** 86,5 %. Plzeňský kraj je nejhůře zásobený vodou z vodovodů oproti ostatním krajům v republice a pohybuje se pod hranicí průměru republiky o 8,6 procentních bodů. To v nemalé míře ovlivňuje reliéf krajiny, nízká hustota obyvatel a vzhledem k vysokému počtu malých obcí nemožnost koncentrovat dostatečné množství prostředků na investice do potřebné infrastruktury.

Graf 4.2 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2024

Průměrná spotřeba pitné vody v domácnostech v kraji je nižší než republikový průměr.

V Plzeňském regionu **spotřeba vody v domácnostech** v roce 2024 představovala 84,9 litrů na osobu a den. Spotřeba vody domácností v našem kraji se pohybuje mírně pod průměrnou spotřebou v republice (88,3 l/os/den) a mezi kraji byla šestá nejvyšší. Nejvíce vody spotřebovaly domácnosti v Praze (107,0 l/os/den), naopak nejvíce šetřili vodou ve Zlínském kraji (79,0 l/os/den).

V regionu bylo v roce 2024 v provozu 272 čističek odpadních vod.

Kvalita povrchových vod je do jisté míry ovlivněna i čištěním vod odpadních. K největším producentům **odpadních vod** patří osídlené celky, tzn. města a obce. Podíl obyvatel v kraji **napojených na veřejnou kanalizaci** představoval v roce 2024 celkem 88,7 %. Hodnota krajského podílu byla o 1,6 p. b. nižší než republikový průměr. Z tohoto počtu obyvatel v regionu, tedy těch, kteří jsou napojeni na

kanalizaci, je 92,7 % napojeno na čistírnu odpadních vod. **Podíl čištěných odpadních vod**, který je od roku 2024 počítán jinou metodou nežli v předchozích letech, představoval v Plzeňském kraji 94,5 %. Do kanalizace bylo vypuštěno 27 748 tis. m³ odpadních vod (bez zpoplatněných srážkových vod). Z hlediska vodohospodářské infrastruktury zde bylo v provozu 272 **čističek odpadních vod** (ČOV), v převážné míře se jednalo o mechanicko-biologické čistírny odpadních vod. **Celková kapacita ČOV** v regionu představovala 183,2 tis. m³/den. Při čištění odpadních vod v ČOV zde bylo v roce 2024 vyprodukováno 26 330 tun sušiny kalu, přičemž nejčastějším způsobem zneškodnění kalu bylo kompostování, což představovalo podíl 73,0 %.

Emise

Emise jsou důležitým faktorem pro hodnocení kvality ovzduší.

V současné době patří téma znečištěného ovzduší mezi nejzávažnější problémové oblasti ochrany životního prostředí. Klíčovým faktorem pro hodnocení kvality ovzduší je celkové množství **emisí**²⁵ neboli vypouštění znečišťujících látek různého skupenství do ovzduší. Množství znečišťujících látek vypouštěné do ovzduší je vykazováno v **Registru emisí a stacionárních zdrojů** (REZZO), které provádí a vyhodnocuje Český hydrometeorologický ústav. Základní znečišťující látky jsou tuhé látky, oxid siřičitý (SO₂), oxidy dusíku a oxid uhelnatý (CO). Producenti tohoto znečištění jsou ve smyslu zákona o ovzduší rozděleni podle kategorií zdrojů znečištění na stacionární (REZZO 1–3; velké, střední a malé) a mobilní (REZZO 4). V důsledku likvidace zastaralých a nevyužívaných výrobních provozů, restrukturalizace některých výrobních procesů, a především vlivem přechodu na jiný, ekologičtější způsob vytápění došlo v kraji během pětileté časové řady k mírnému poklesu těchto znečišťujících látek v ovzduší. Intenzivní rozvoj automobilové dopravy v souvislosti s provozem dálnice D5 je dalším faktorem, který ovlivňuje kvalitu ovzduší v Plzeňském kraji. Důsledky tohoto vlivu jsou patrné v hodnotách emisí REZZO 4, které produkují pohyblivá zařízení se spalovacími nebo jinými motory, zejména tedy silniční motorová vozidla.

V Plzeňském kraji se v roce 2023 v porovnání s předchozím rokem nejvíce snížily emise CO.

Z předběžných údajů **měrných emisí (REZZO 1–4)** vyplývá, že v Plzeňském kraji došlo v roce 2023 k meziročnímu poklesu sledovaných základních znečišťujících látek. Měrné emise **tuhých látek** poklesly o 0,08 t/km² na hodnotu 0,49 t/km², shodný pokles byl patrný také u měrných emisí **oxidu siřičitého** SO₂ na hodnotu 0,29 t/km². Měrné emise **oxidů dusíku** NO_x se snížily o 0,05 t/km² na hodnotu 0,97 t/km² a nejvyšší pokles byl evidován u měrných emisí **oxidu uhelnatého** CO, které se meziročně snížily o 0,68 t/km² na hodnotu 4,62 t/km². Významně se na poklesu měrných emisí podílely především **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**. Během posledních deseti let je zaznamenán značný pokles měrných emisí REZZO 1–4 především oxidu siřičitého, oxidů dusíku a oxidu uhelnatého. V rámci republiky lze hodnotit ovzduší v Plzeňském kraji jako relativně čisté. Nejvíce zatížená emisemi znečišťujících látek jsou v rámci kraje území s vysokou koncentrací průmyslových aktivit, s vysokou hustotou osídlení a v neposlední řadě i se značně soustředěnou dopravou. Naopak mezi méně zatížené oblasti patří horské partie Šumavy, Českého lesa a západní části Brd.

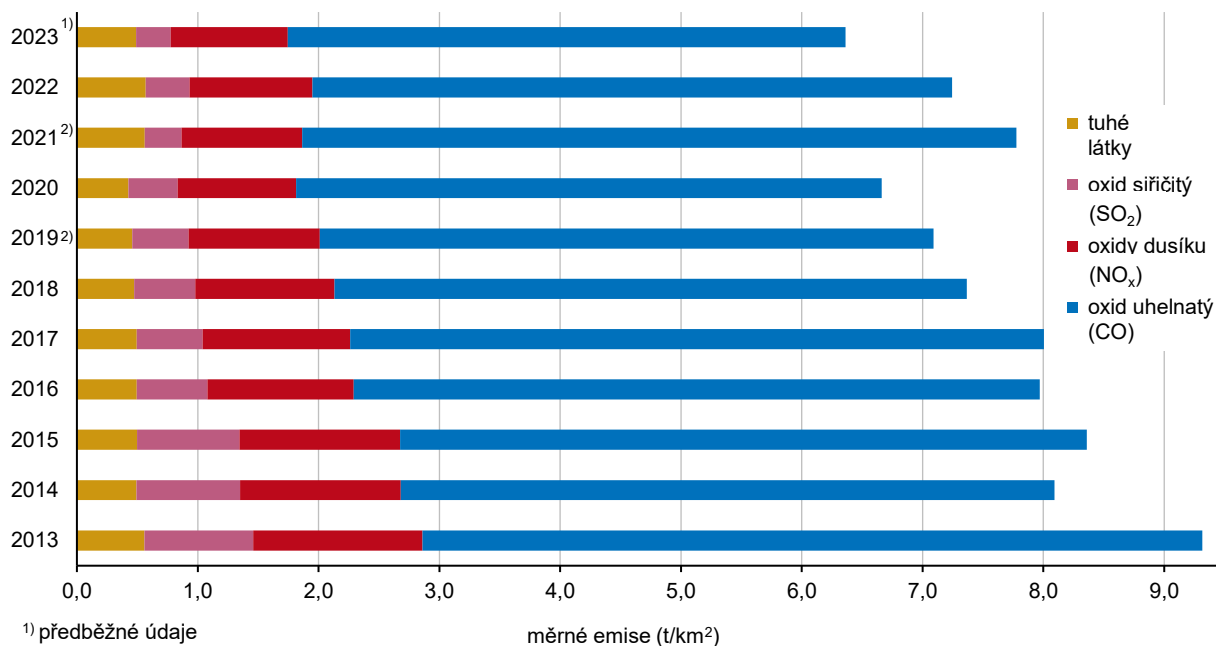
²⁵ Časová řada emisí pro prezentované ukazatele byla v roce 2021 zpětně přepočtena; údaje za rok 2023 jsou předběžné; metodika výpočtu emisí je k dispozici na stránkách www.chmi.cz.

Emise znečišťujících látek se pohybují pod republikovým průměrem.

V regionu se hodnota znečišťujících měrných emisí (REZZO 1–4) pohybuje pod republikovým průměrem, který však ovlivňují kraje, kde je ovzduší natěně znečištěné (Hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj). V rámci Česka lze hodnotit ovzduší v Plzeňském kraji jako poměrně čisté, u měrných emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého dosáhl Plzeňský kraj v roce 2023 druhé nejnižší hodnoty, u tuhých znečišťujících látek to byla třetí nejnižší a oxidu siřičitého pátá nejnižší hodnota ve srovnání s ostatními regiony v republice.

Graf 4.3 Měrné emise hlavních znečišťujících látek do ovzduší (REZZO 1–4) v Plzeňském kraji

Odpady

Cílem odpadového hospodářství je nejen snížení, ale i zlepšení opětovného využití odpadů.

Odpad, jakožto druhotný produkt lidské činnosti, je jedním z negativních vlivů zasahujícím do environmentální sféry. Současná situace v odpadovém hospodářství je charakterizována převahou množství produkovaného odpadu nad jeho relativně nízkým využitím jako zdroje druhotných surovin a energie. Cílem v této oblasti je tedy přijímat opatření, aby došlo ke zlepšení opětovného použití, recyklaci, využití a odstranění odpadu. V Česku bylo vyprodukováno v roce 2023²⁶ celkem 38 mil. tun odpadu a meziročně došlo ke snížení o 3,1 %. Z toho nebezpečné odpady tvořily 4 % podíl, tj. 1,5 mil. tun, a ve srovnání s rokem 2022 produkce těchto odpadů klesla o 1,8 %. Produkce celkového odpadu v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla 3,5 tis. kilogramů, oproti roku 2022 se snížila o 152 kg, což znamenalo pokles o 4,2 %. Odpadem je každá movitá věc, které se lidé chtějí nebo mají povinnost zbavit. Produkce odpadu tak představuje vlastní produkci odpadů včetně toho sekundárního, tj. odpadu z jeho zpracování.

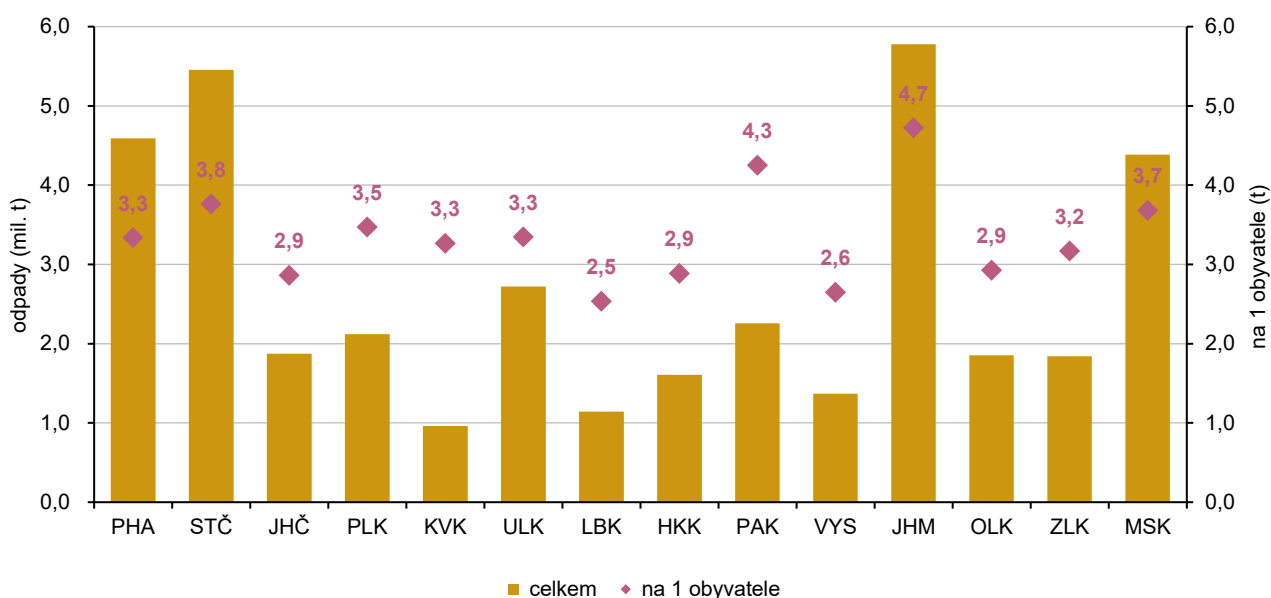
V kraji byl zaznamenán meziroční pokles produkce celkového odpadu o 6,0 %.

V roce 2023 se Plzeňský kraj podílel 5,6 % na celkové produkci odpadů v republice. V regionu bylo vyrobeno 2,1 mil. tun **odpadu celkem**, z čehož 54,5 tis. tun tvořil **nebezpečný odpad** a po Karlovarském kraji (19,8 tis. tun) se jednalo o druhou

²⁶ Údaje roku 2024 nejsou k dispozici v době vydání.

nejnižší hodnotu nebezpečného odpadu v Česku. Nebezpečným odpadem se rozumí takový odpad, který obsahuje jednu či více složek vykazujících nebezpečné vlastnosti pocházející převážně z výrobních procesů nebo ze zdravotnictví. Nebezpečný odpad je specifikován v nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 a je třeba dle tohoto pokynu s takovým druhem odpadu nakládat. V přepočtu na 1 obyvatele bylo v regionu 3 474 kilogramů celkového odpadu, z toho 89 kg tvořil odpad nebezpečný. Nejvíce nebezpečného odpadu v republice bylo vyprodukováno na území Moravskoslezského kraje, a to jak absolutně (267,9 tis. tun), tak i v přepočtu na 1 obyvatele (225 kg), přestože na tomto území došlo v roce 2023 k nejvýznamnějšímu meziročnímu poklesu, a to o 20,7 %. V roce 2023 se snížila meziroční produkce celkového odpadu v osmi krajích, mezi nimi byl i Plzeňský region, kde došlo k poklesu o 6,0 %, tj. o 136,5 tis. tun. V přepočtu na 1 obyvatele poklesla výroba odpadu celkem v našem kraji o 297 kg (o 7,9 %). Nejvýraznější meziroční snížení vyrobeného celkového odpadu nastalo v Olomouckém kraji, a to více než o pětinu. Naopak produkce odpadu celkem vzrostla nejzřetelněji v Karlovarském regionu (o 42,7 %) a dále pak v pěti dalších krajích republiky.

Graf 4.4 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2023

V letech 2018 až 2023 byla zaznamenána nejvyšší hodnota meziročního přírůstku produkce celkového odpadu v roce 2021 v Plzeňském regionu.

Pokud srovnáme vývoj produkce odpadu v období let 2018 až 2023 v Plzeňském kraji, bylo zde zaznamenáno v roce 2021 poměrně výrazné meziroční navýšení produkce odpadu celkového o 23,7 %, což znamenalo nejvyšší hodnotu přírůstku v mezikrajském srovnání. Stejně tak tomu bylo s produkcí nebezpečného odpadu v Plzeňském regionu, kdy ve sledovaném období byl evidován nejvyšší nárůst také v roce 2021, a to dokonce o 40,5 %. Vyšší meziroční přírůstek nebezpečného odpadu v roce 2021 nastal jen v Praze, kde hodnota tohoto odpadu vzrostla 2,5krát oproti roku 2020.

Produkce komunálního odpadu v přepočtu na jednoho obyvatele v Česku představovala 497 kg za rok 2023.

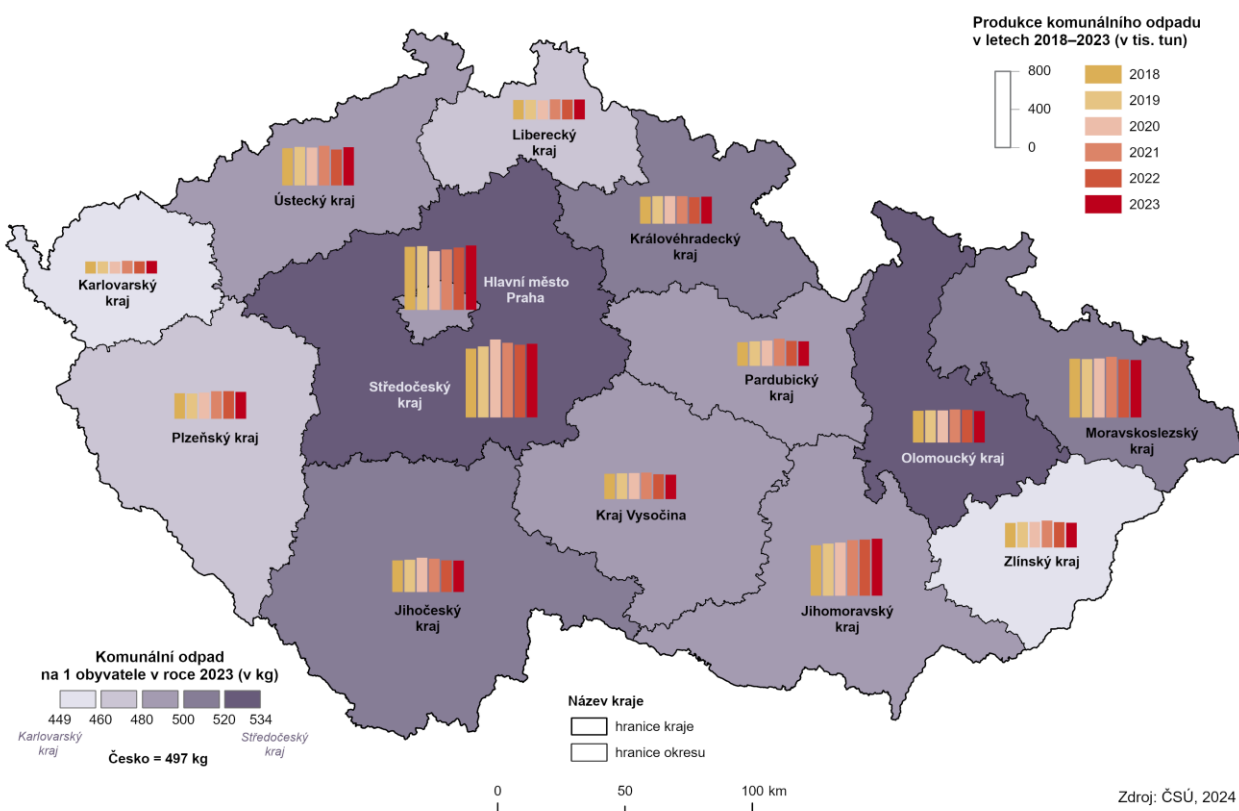
Odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení bez ohledu na to, kdo tento druh odpadu sbírá nebo produkuje, jsou **odpady komunální**. Jedná se o směsný a tříděný odpad z domácností a ostatních zdrojů (např. obchody, malé podniky, kancelářské budovy, instituce) včetně papíru a lepenky, skla, kovů, plastů, biologického odpadu, dřeva, textilu, obalů, elektrického odpadu a elektronických

zařízení, použitých baterií a akumulátorů nebo objemného odpadu. V Česku bylo v roce 2023 vyprodukováno celkem 5,4 mil. tun komunálního odpadu, v přepočtu na 1 obyvatele v republice představovala produkce tohoto odpadu 497 kilogramů. Přestože došlo k mírnému meziročnímu nárůstu komunálních odpadů celkem za republiku (o 0,6 %), v přepočtu na 1 obyvatele se jednalo o mírný pokles 2 kg (o 0,4 %).

V regionu byl v roce 2023 zaznamenán nejvýraznější meziroční pokles produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele.

Produkce komunálních odpadů v Plzeňském kraji představovala v roce 2023 celkem 283,3 tis. tun, což činilo v přepočtu 464 kilogramů **na 1 obyvatele** regionu. Nižší produkce komunálních odpadů na 1 obyvatele byla registrována jen ve dvou krajích, a to téměř shodně, v Karlovarském (449 kg) a Zlínském (450 kg). Naopak nejvíce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele bylo vyprodukováno ve Středočeském regionu, a to 534 kilogramů. V sedmi regionech včetně Plzeňského byl zaznamenán meziroční pokles komunálních odpadů, v Olomouckém kraji klesla produkce komunálních odpadů nejvíce, a to o 3,6 %, tj. o 12,5 tis. tun. Dále to byl právě Plzeňský kraj, kde byl registrován druhý v pořadí značný pokles těchto odpadů (o 2,5 %, tj. o 7,4 tis. tun). Pokud přepočteme produkci komunálních odpadů na 1 obyvatele, náš region zaznamenal mezi roky 2022 a 2023 nejvýraznější pokles, a to o 4,4 %, což značilo meziroční snížení o 22 kilogramů na 1 obyvatele v Plzeňském kraji. Naopak byl zřetelný meziroční nárůst produkce komunálních odpadů v Ústeckém kraji jak v absolutních číslech (o 24,0 tis. tun), tak v přepočtu na 1 obyvatele (o 28 kg více).

Produkce komunálních odpadů v letech 2018–2023

Nebezpečné komunální odpady zaznamenaly v regionu za pět let téměř čtvrtinový pokles.

Oproti roku 2018 bylo v Plzeňském kraji vyprodukováno v roce 2023 o 14,5 tis. tun komunálního odpadu více, což znamenalo navýšení produkce o 5,4 %. Ve sledovaném období se jednalo o nejvyšší meziroční přírůstek komunálních odpadů v roce 2021, což bylo ve stejném roce jako u odpadů celkových. Naopak odpady, které se z komunálních odpadů řadí mezi nebezpečné, zaznamenaly v regionu za pět let téměř čtvrtinový pokles, tj. o 148 tun méně, a nejvyšší meziroční snížení v tomto období bylo zaznamenáno v roce 2019 (o 17,2 %).

V Plzeňském kraji byl zaznamenán na 1 obyvatele nejvýraznější pokles produkce komunálního odpadu z obcí v republice.

V roce 2023 pocházelo 4,4 mil. tun **komunálního odpadu od obcí**, respektive od občanů a dalších subjektů, pro které sběr odpadu zajišťují obce v Česku. V přepočtu na 1 obyvatele Česka to bylo 409 kg komunálního odpadu od obcí. V Plzeňském regionu tvořila produkce obecního komunálního odpadu 5,4% podíl v Česku. Vyprodukovalo se zde o 242,0 tis. tun, což představovalo 397 kg na 1 obyvatele regionu. Téměř ve všech krajích bylo zaznamenáno v roce 2023 meziroční snížení komunálního odpadu z obcí. Právě v Plzeňském regionu poklesl tento odpad v republice nejvýrazněji, jednalo se o meziroční snížení 18 kilogramů na 1 obyvatele, tj. o 4,3 %. Pokud se podíváme v regionu do období let 2018 až 2023, celková produkce obecního komunálního odpadu v tunách naopak vzrostla v porovnání s ostatními kraji, a to nejvíce. Oproti roku 2018 se produkce v regionu navýšila o 12,6 %, k tomu významně přispěl především meziroční nárůst o 7,5 % v roce 2020.

Výdaje na ochranu životního prostředí

V roce 2024 bylo v Plzeňském kraji na ochranu životního prostředí proinvestováno o třetinu méně finančních prostředků než v roce předchozím.

Do ochrany životního prostředí v Plzeňském kraji bylo v posledních třech letech investováno 5 miliard korun, nejvíce v roce 2023, kdy investice dosáhla částky necelé 2 miliardy korun. V členění podle **kraje sídla investora** dosáhl objem investic v roce 2024 v kraji částky 1,3 miliardy korun, investice tak byly nižší téměř o třetinu než v předchozím roce. Celkově se do ochrany životního prostředí v Česku investovalo v roce 2024 přes 35 miliard korun. Plzeňský region se s podílem 3,8 % na celkových investicích řadí ke krajům s nižším podílem investic. Méně se investovalo jen v Karlovarském, Libereckém a Olomouckém kraji. Více než čtvrtina a zároveň nejvyšší podíl investic z celého Česka směřovala do Hl. města Prahy. Druhé nejvyšší investice byly pak realizovány v Moravskoslezském kraji.

Na území okresu Plzeň-město se investuje do ochrany životního prostředí nejvíce v kraji.

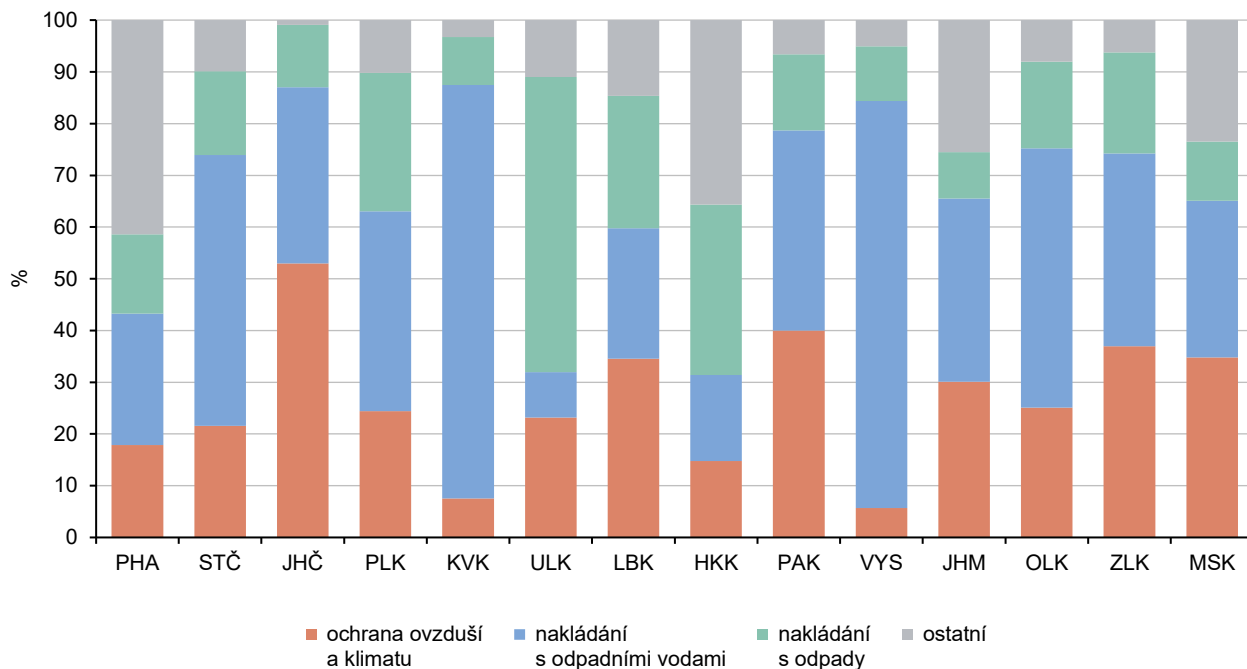
Z regionálního pohledu bylo v roce 2024 vynaloženo nejvíce z celkových investičních prostředků v kraji na území okresu Plzeň-město. Investice se zde podílely 46,3 % na celkových krajských investicích. Neinvestiční náklady tohoto okresu pak tvořily více než poloviční podíl těchto nákladů v Plzeňském kraji. Nejméně se investovalo do ochrany životního prostředí na Tachovsku, nejnižší neinvestiční náklady byly vynaloženy na Domažlicku.

Nejvíce investičních prostředků bylo vloženo do nakládání s odpadními vodami (38,6 %).

Z hlediska struktury pořízených investic podle sídla investora bylo vloženo nejvíce prostředků do nakládání s odpadními vodami (38,6 %), přestože došlo k meziročnímu poklesu v této oblasti o 44,7 %. Do oblasti nakládání s odpady připadlo 26,8 %, v této oblasti byly investiční prostředky naopak navýšeny téměř o pětinu oproti roku 2023. Investice na ochranu ovzduší a klimatu s podílem 24,4 % celkových investičních prostředků meziročně poklesly o 48,0 %.

Graf 4.5 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2024

Z neinvestičních nákladů se jedná ve valné většině o běžné provozní výdaje v oblasti nakládání s odpady, které vykazují dlouhodobý rostoucí trend.

Objem neinvestičních nákladů environmentálního charakteru podle kraje sídla investora představoval částku 4,7 miliardy korun v roce 2024, v porovnání s rokem 2023 se tyto náklady navýšily o 15,3 %. Ze **struktury neinvestičních nákladů** vyplývá, že největší část finančních prostředků směřovala do oblasti nakládání s odpady (74,5 %). Tyto běžné provozní výdaje ukazují na dlouhodobý rostoucí trend a meziročně vzrostly z neinvestičních nákladů nejvíce (o 18,9 %). V roce 2024 byly ve srovnání s předchozím rokem vyšší také neinvestiční náklady na nakládání s odpadními vodami, a to o 11,3 %, naopak náklady na ochranu ovzduší a klimatu poklesly o více než čtvrtinu.

Podle místa investice bylo proinvestováno 2 928 Kč v přepočtu na jednoho obyvatele Plzeňského kraje v roce 2024.

V roce 2024 dosahoval **objem pořízených investic** na ochranu životního prostředí podle **místa investice** 1 790,6 mil. Kč, což v meziročním srovnání představuje pokles o čtvrtinu. V přepočtu na jednoho obyvatele středního stavu bylo proinvestováno 2 928 Kč. Plzeňský region zaznamenal výrazný a zároveň druhý nejvyšší meziroční pokles celkových investic mezi kraji, nejvíce však investice meziročně poklesly v Královéhradeckém kraji (o 26,7 %). Naproti tomu se v roce 2024 investovalo do ochrany životního prostředí podstatně více než v předchozím roce v krajích Karlovarském, Libereckém a Jihomoravském.

Graf 4.6 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Plzeňském kraji v roce 2024

